

Eiturstöðin við Áir

Mánadagin bar útvarpið okkum so tey boð, at landsstýrið hevði tikið avgerð í brennistøðmálinum við Áir, og stutt sagt jættað bygging av brennistøðini — ella eiturstöðini.

Tað er áhugavert at siggja teir ymisku politisku flokkarnar hava so ymiskar meiningar um hetta mál. Javnaðarflokkurin og Sambandsflokkurin eru imóti bygging av brennistøð á hesum økinum, tí umhvørvið sæð út frá, at fólkíð býr ov nær og serliga alivinnan — um nekur ár størsta vinna í landinum — sum verður niðurbrotin. Fólkaflokkurin og Sjálvstýrisflokkurin ganga harafturimóti við til byggingina.

Tann, sum hoyrði valsendingina í útvarpinum

mánakvöldið, hoyrði Tór-björn Poulsen, kommunu- og renovatiónsráðharra frá Sjálvstýrisflokkinum, standa við roðarapallin og bera boðini, hvussu nógv flokkur hansara hevði ávirkað avgerð landsstýrisins til tað, ið borið varð fram í útvarpinum sama kvöldið. Hann var so sera glaður fyri tað, tí nú var brennistøðin komin.

Hví allan henda tvidrátt um hetta mál í flokkunum?

Ein kundi hugsað sær, at hetta bert bleiv gjørt fyri at trekkja atkvøður til valið. Men her kann sigast, at fólkíð úr Sundalagnum, sum tykkum sjálvstýris- og fólkafloksmenn skulu velja, ikki loypa í hesa fellu.

Hví hava tit ikki gingið

meiri djúpt í mótmálinum móti hesi eiturstöð?

Hósvíkingar hava alla tíðina verið greiðir yvir vandan við brennistøðini og tí gingu teir í móti hesum frá byrjan.

Nakrir privatmenn úr Sunda kommunu gjørdu undirskriftinsavnan áðrenn hvalvíkingar, men var hetta slett ikki tikið upp í hesum málinum. Hvar eru teir undirskriftirnar? Vit eru enn fleiri í hesi kommunu, sum vilja skriva undir og mótmæla.

Er tað nakar, sum hevur fegnast um mótmælið í Vikar kommunu?

Hvalvíkingar savnaðu inn undirskriftir og fingur teir umleið 60% av íbúgvunum at skriva undir móti eiturstöðini. At bygdarráðið einmælt hevur sagt

»ja« er sín sök, men tá fólkíð mótmælir, tey fólk, sum hava valt hesar neyðars bygdarráðslimir, tá tey hava 60% imóti, so skuldi einki verið at ivast í, at meirilutin var imóti eiturstöðini. Tað kundi hugsast, at teir innvaldu bert hugsaðu um seg og familjur teirra fyri kommunukostnað.

Tak t.d. og hygg eftir hvønn flokk meirilutin í bygdarráðnum hoyrir til — nevnliga Fólkaflokkinn. Hvat reypaðu fólkafloksmenn um í útvarpinum uttan tunnilin í Streymnesi og ta stóru bryggju-útbygging, ið er í gerð.

Hvor fær ágóðan av hesum uttan meirilutin í bygdarráðnum? Ein kundi hugsað sær, at hetta var ein saman-svørjing, og illgrunin er ikki minni, nú landsstýrið hevur tikið nevndu avgerð við Fólkaflokkinum sum tungu á vektskáluni.

Aftaná mótmælisskrivið var sent til landsstýrið hava fleiri fólk, sum ikki skrivaðu undir, hugsað seg um og fram-borið, at tey nú eisini eru imóti brennistøðini. Onnur eru í teirri støðu, at tey ikki tora at bera fram áskoðan teirra, tí tey eru rødd at siga nakað, men innast inni eru tey imóti. Tey halda seg bliva gjørd fyri skommum í bygdini, um tey siga seg imóti brennistøðini. Taka vit hesi fólkini við eisini, so er undirtøkan umleið 80% imóti brennistøðini við Áir. Hetta er bert Hvalvíkar kommuna talan er um.

Eisini er frætt, at bygdarráðslimir hevur sagt, at hann er farin at ivast í, hvussu gott tað nú er við brennistøðini og beint út sagt nú man vera imóti henni. Men sum í øðrum bygdarráðum eru altíð nakrir »diktatorar« og tí heldur hesin bygdarráðslimar tað vera skomm at fara og broyta áskoðan, nú avgerðin er fallin.

Hvor hevur eftirlit við kommununum uttan landsstýrismaðurin Tór-björn Poulsen? Hvat kann so gerast, hann er jú fyri eiturstöðini við Áir?

Nei, tú bygdarráðslimar, tikki er tað skomm at bera sannleikan fram, ger tað tí sum skjótast ella tú fer at angra. Eg trúgvi ikki tú verður áløpin av bygdarfólkunum, heldur hin vegin, tú stendur teg

sterkari til komandi kommunuval. Ella hin vegin, skalt tú kanska úti-hýsast og hava ringa samvitsku um eina dáragerð, sum ikki bert kemur at skaða og raka teg og familju tina, men kanska alt Føroya land — og fyri ein stóran part útlendingar, sum fáa alifiskin til matna.

Hví hava tit — bygdar-ráð og landsstýri — ikki kannað nakað hjá serfrø-ingum innan hetta økið í útlandunum — norðan-londunum?

Vit kundu í Oyggjatið-indi 24. oktober 1984 lesa um eina avdúking, sum er áhugavert og ræðandi. Her nevna teir ein dioxin-serfrøðing, Christoffer Rappe. Hevur nakar av tykkum kanska sett seg í samband við hann fyri at fáa nakrar nágreiniligar rapportir? Nei, hevði tað verið, var áskoðanin ein heilt onnur. Ella hin vegin, eru tit so kaldir og kyn-iskir, at tit bert krøvja vitan tykkara?

Avrit úr Oyggjatiðind 24. oktober 1984:

Dioxin

Fremsti dioxin-serfrøðingurin í Norðurlondum, Christoffer Rappe, ið eisini verður mettur sum ein tann fremsti á sinum øki í øllum heiminum, sigur, at um bert tvey ár kunnu vit rokna við eini althóttandi umhvørvisetiran av dixinum og debensofuranum — eitt annað eiturevni. Christoffer Rappe sigur, at sjálvt aftaná roykhita upp á 1200 stig celcius í seks minuttir er óvantað nógv eitur eftir í skorsteinsluftini. Roykur og dálkin er eingin, men hvat ið verri er, ósjónliga eitr-anin er har, og eitríð verður upptikið í livandi umhvørvinum á sama hátt sum t.d. DDT og PCB, onnur eiturevni.

Hugsíð tykkum, at hesi eiturevni koma niður yvir fólk og land okkara. Skulu vit í 90-unum ganga sum neyðardýr og kanska vera deyðasjúk eftir dáragerð hjá einum minniluta?

Hugsíð tykkum eiturevni seta seg í alifiskin ikki bert við Áir, men í øllum Sundalagnum. Ikki merkja vit tað so nógv, tí vit enn ikki eta serliga nógv av silum og laks her í landinum, men hugsíð

tykkum um, hvat fer at henda í keyparalondunum?

Tit, sum sita í IRF og taka hesi ræðuliga orð upp á munn um at fáa eiturstöðir til landið og samstundis eiturvandan skuldu hugsað tykkum um. Ein skuldi trúð, at tit vóru heilt tómir í knokkinum og bert hugsaðu um eina feita peningagúrtøku í egnan lumma.

Finnið straks eina aðra loysn, sum er minni eitr-andi enn ein brennistøð. Finnið t.d. okkurt hol at fylla upp og síðan fylla mold omaná. Hetta hava vit fleiri dømi um. Hevur nakar merkt nakað til avleiðingar uttan, at tað sær eitt sindur keðiligt út, áðrenn mold kemur omaná? Heldur tað enn ósjónligan eitur, sum borar seg inn í líkam okkara. Hetta kann heldur ikki halda áfram ov leingi, men hví ikki, meðan arbeitt verður við at finna eina betri loysn enn eina eiturstöð — ella fleiri?

Møguleikarnir mugu vera nógvir í tali. Nógv munnu fara at geva mærrætt, at tað einki gjørdi, um tað móguliga bleiv dýrari at fáa ruskið av vegnum, bara tað ikki eitr-ar.

Hugleiðingarnar spæla fram móti einum striði líkum »Klaksvíksstriðnum« á sinni, bert fyri at fáa sett bann fyri byggingini av eiturstöðini við Áir.

Vónandi koma tit, sum hava sagt ja til hesa dáragerð til rættan hugsunnarhátt, sum kann vera til frama fyri Føroya land og fólk, og eisini framtíðarvinnu okkara. Serliga skuldu yvirfríðingar og yvirheilsunevndin hugsað seg um, hvat tað er, teir hava gjørt. Banna bygging við Toftir, men loyva bygging við Áir. Hvar er logikkurin? Er tað bert fólk við stórum greytheysm, sum fáast við slík mál?

Gerði tí beinast at nokta bygging av brennistøð við Áir.

Er hetta ikki eitt demokratiskt samfelag vit liva í ella skulu vit kalla tað diktaturstat framyvir?

Shandorff